

WERKGELEGENHEIDS- EN BEDRIJVENREGISTER MRDH EN DRECHTSTEDEN 2023 RESULTATEN

1 Inleiding

Het werkgelegenheids- en bedrijvenregister voor de Metropoolregio Rotterdam Den Haag en Drechtsteden (hier kortweg register MRDH genoemd) bestaat sinds 2016. Het register wordt continu onderhouden via mutaties vanuit de Kamer van Koophandel, deskresearch en een jaarlijkse enquête. Hiermee wordt het aantal werkzame personen gemeten op de vaste peildatum 1 januari.

De combinatie I&O Research / Stroomopwaarts heeft in 2023 wederom de onderhoudswerkzaamheden voor het MRDH-register uitgevoerd. Deze notitie beschrijft – op hoofdlijnen – de resultaten van het door ons uitgevoerde werkzaamheden voor de regio MRDH en Drechtsteden.

De jaarlijkse enquête wordt online, schriftelijk en telefonisch uitgevoerd. De onderzoeksperiode loopt jaarlijks van januari t/m augustus. In september wordt de stand van zaken per 1 januari definitief vastgesteld.

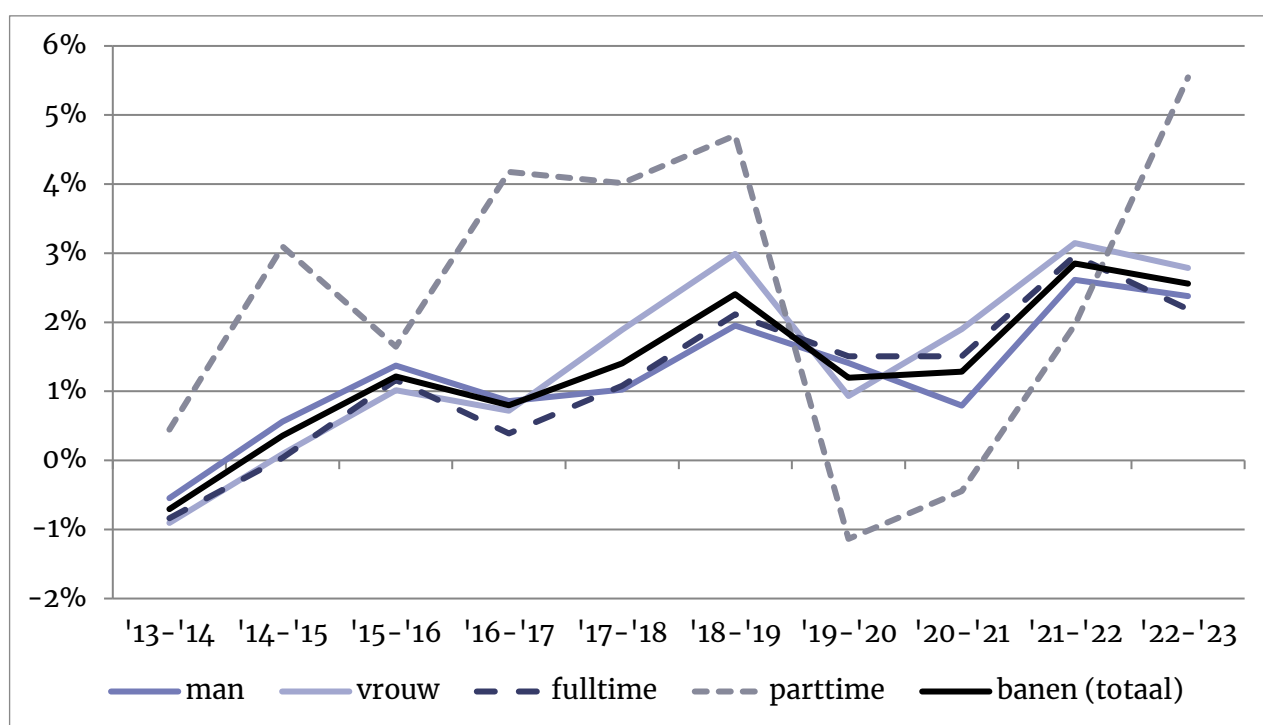
Dankzij deze bijdragen wordt een noodzakelijk fundament gelegd voor het economisch beleid van gemeenten, regio's en provincie gericht op het stimuleren van de regionale economie en het ondernemersklimaat. Zo zet de MRDH zich onder andere in voor:

- Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt
- Ondersteuning bij innovatie
- Duurzame mobiliteit

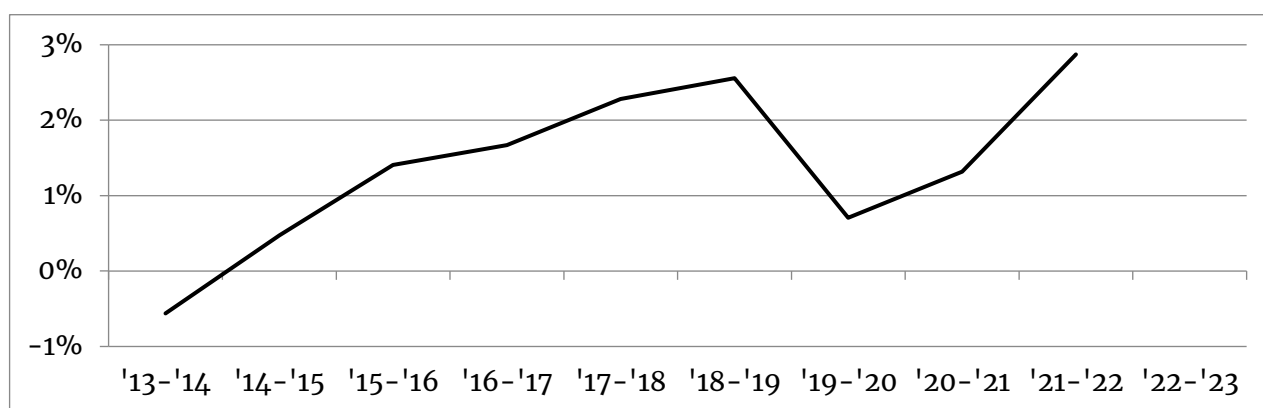
2 Resultaten

Het aantal banen is in 2022 (peildatum 1 januari 2023) met 35.280 gegroeid (+2,6%). Dat is redelijk in lijn met de ontwikkeling van een jaar geleden (2,9%). Voor 2014 was er nog sprake van krimp als gevolg van de kredietcrisis. Sindsdien is de werkgelegenheid structureel gegroeid. Over de afgelopen 10 jaar is de werkgelegenheid met 14,1 procent toegenomen.

Figuur 1. Banenontwikkeling naar geslacht en werkduur, 2013-2023

Figuur 2. Banenontwikkeling Nederland totaal (peildatum 1 april), 2013-2022

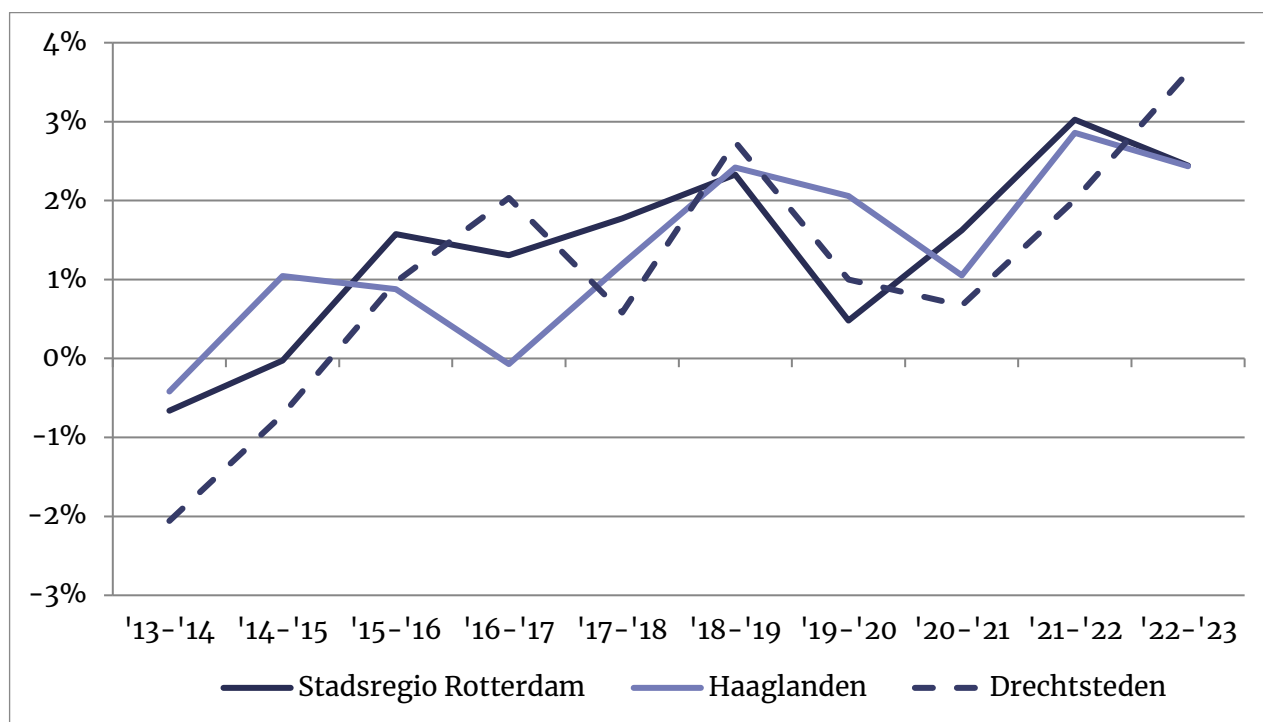

In de afgelopen tien jaar is vooral het aantal parttime banen toegenomen (26,5%), maar 3 jaar geleden is er een kentering gekomen in deze ontwikkeling, die grilliger en conjunctuurgevoeliger is dan in andere categorieën. De Covid19-ontwikkelingen spelen hierin een belangrijke rol. De groei van het afgelopen jaar kan hier niet los van gezien worden: per 1 januari 2022 waren er nog tal van beperkende maatregelen van kracht voor bedrijven en organisaties.

Het verschil in banenontwikkeling tussen mannen en vrouwen is beperkt, maar op de lange termijn is een nivellerende beweging zichtbaar. Het aantal werkzame mannen groeide tussen 2013 en 2023 met 90.530 (13,1%). Het aantal werkzame vrouwen is over dezelfde periode gegroeid met 84.673 (15,5%). Werkgelegenheid onder mannen is in het algemeen iets gevoeliger voor economische ontwikkeling. Vrouwen zijn relatief sterk vertegenwoordigd in minder conjunctuurgevoelige sectoren.

Het registergebied is op te delen in 3 regio's: regio Rijnmond (Stadsregio Rotterdam), Haaglanden en Drechtsteden. In figuur 3 en 4 is de ontwikkeling van het aantal banen en vestigingen per regio weergegeven.

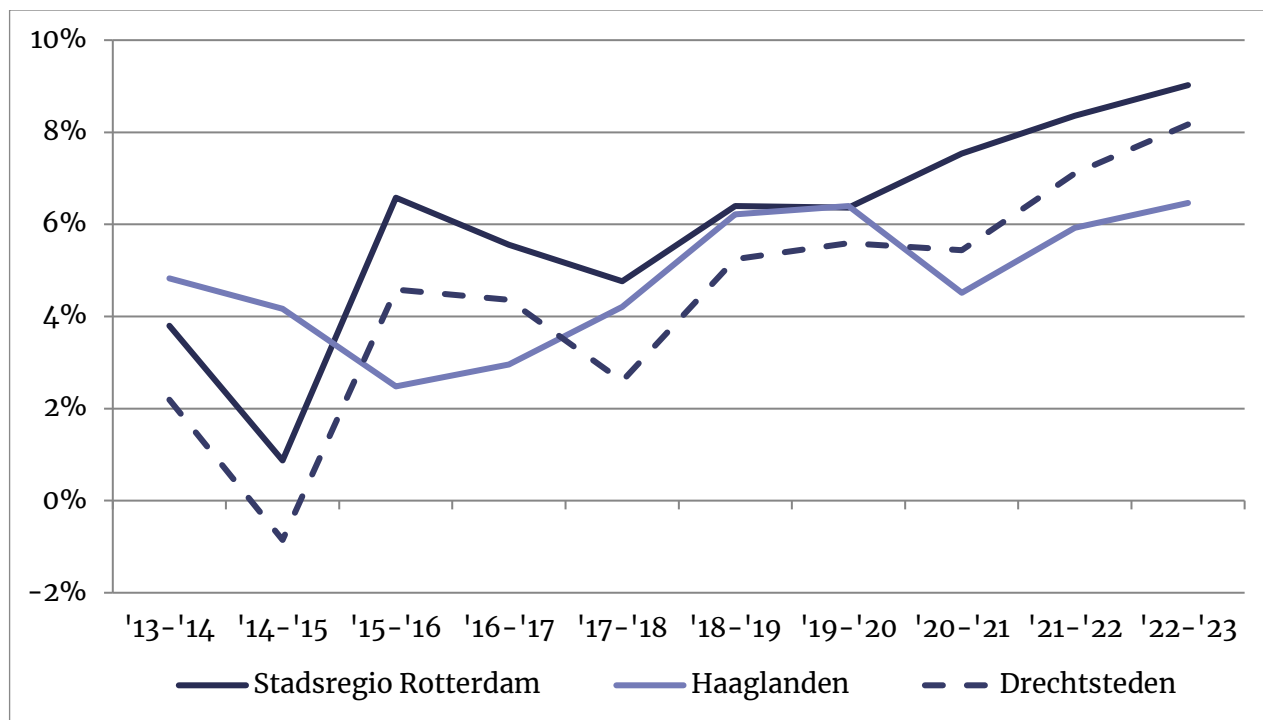
Figuur 3. Banenontwikkeling naar regio, 2013-2023

De regio's Rijnmond en Drechtsteden hadden in de afgelopen 10 jaar nagenoeg dezelfde ontwikkeling. De ontwikkeling in Haaglanden is iets grilliger. Verschillen zijn deels te verklaren uit de afwijkende economische structuur van de regio's, maar regionale/lokale ontwikkelingen kunnen ook vaker 'gekleurd' worden door 1 of meer grote mutaties, zoals verhuizingen van grote

organisaties (bijvoorbeeld: de verhuizing van het KPN-hoofdkantoor van Den Haag naar Rotterdam eind 2016). Door de fijnmazigheid van het register kan verder gekeken worden dan incidentele uitschieters en trends op alle regionale en sectorale niveaus worden onderzocht.

Figuur 4. Vestigingenontwikkeling naar regio, 2013-2023

Er is al jarenlang sprake van forse vestigingengroei, vooral onder zzp'ers/eenmanszaken. Dit beeld wordt bevestigd door cijfers van de KvK en CBS. Hierbij vallen sectoren op die passen bij het tijdsbeeld: na het eerste jaar van de Covid19-pandemie was er een grote toename in privaatonderwijs zoals life-coaching en studiebegeleiding. Daarnaast zagen we groei in public relations, vooral door een toename ondernemerschap in social media, zoals influencers.

Daarna zagen we groei in activiteiten die passen bij de energietransitie, die kansen biedt voor kleine zelfstandigen. Die groei gaat door in 2023. Daarnaast zien we vooral groei in de distributiesector (vervoer over land en laad- en losactiviteiten), facilitaire dienstverlening (schoonmaak en particuliere beveiliging) en zorg. Het is de vraag of het gaat om een vorm van gedwongen zzp-isering (verkapte vorm van loondienst) of feitelijk nieuw ondernemerschap. Ook in het afgelopen jaar kunnen steunmaatregelen van de overheid hebben gezorgd voor minder opheffingen en faillissementen, maar dat kunnen we met dit onderzoek niet hard maken. Er zijn wel aanwijzingen dat er veel inactieve KvK-inschrijvingen zijn. Veel (kleine) ondernemers laten het na om zich uit te schrijven na beëindiging van activiteiten, of gebruiken een inschrijving uitsluitend voor persoonlijke fiscale doeleinden. Hierop wordt extra gecontroleerd en gecorrigeerd.

Tabel 1. Aantal vestigingen en banen naar sector (2014-2023)

Sector	Vestigingen Aantal	Banen					
		Aantal	%	Ontwikkeling 2014-2023		Ontwikkeling 2022-2023	
				abs.	%	abs.	%
Landbouw & visserij	6.920	24.060	1,7%	470	2,0%	-300	-1,2%
Industrie	10.010	95.920	6,8%	4.220	4,6%	-70	-0,1%
Bouw	44.380	92.100	6,5%	24.150	35,5%	4.710	5,4%
Handel	39.830	224.590	15,9%	17.650	8,5%	2.970	1,3%
Transport	11.800	83.440	5,9%	5.170	6,6%	1.850	2,3%
Horeca	9.750	54.710	3,9%	9.720	21,6%	2.180	4,2%
Informatie & communicatie	15.090	55.730	3,9%	9.820	21,4%	1.010	1,8%
Financiële instellingen	2.160	33.620	2,4%	-1.450	-4,1%	-310	-0,9%
Zakelijke diensten	73.750	244.140	17,3%	39.180	19,1%	7.910	3,3%
Overheid	610	123.210	8,7%	19.520	18,8%	2.550	2,1%
Onderwijs	16.930	104.670	7,4%	22.900	28,0%	3.720	3,7%
Zorg	35.340	210.440	14,9%	25.670	13,9%	7.910	3,9%
Cultuur & recreatie	14.490	32.140	2,3%	5.600	21,1%	1.210	3,9%
Overige diensten	13.510	35.290	2,5%	1.320	3,9%	-60	-0,2%
Totaal	294.560	1.414.060	100%	183.940	15,0%	35.280	2,6%

Groei in bouw en horeca

De bouw (5,4%) en horeca (4,2%) zijn het afgelopen jaar als sector het meest gegroeid. Over 10 jaar gemeten zijn de bouw en het onderwijs de sterkste groeiers (35,5% en 28,0%).

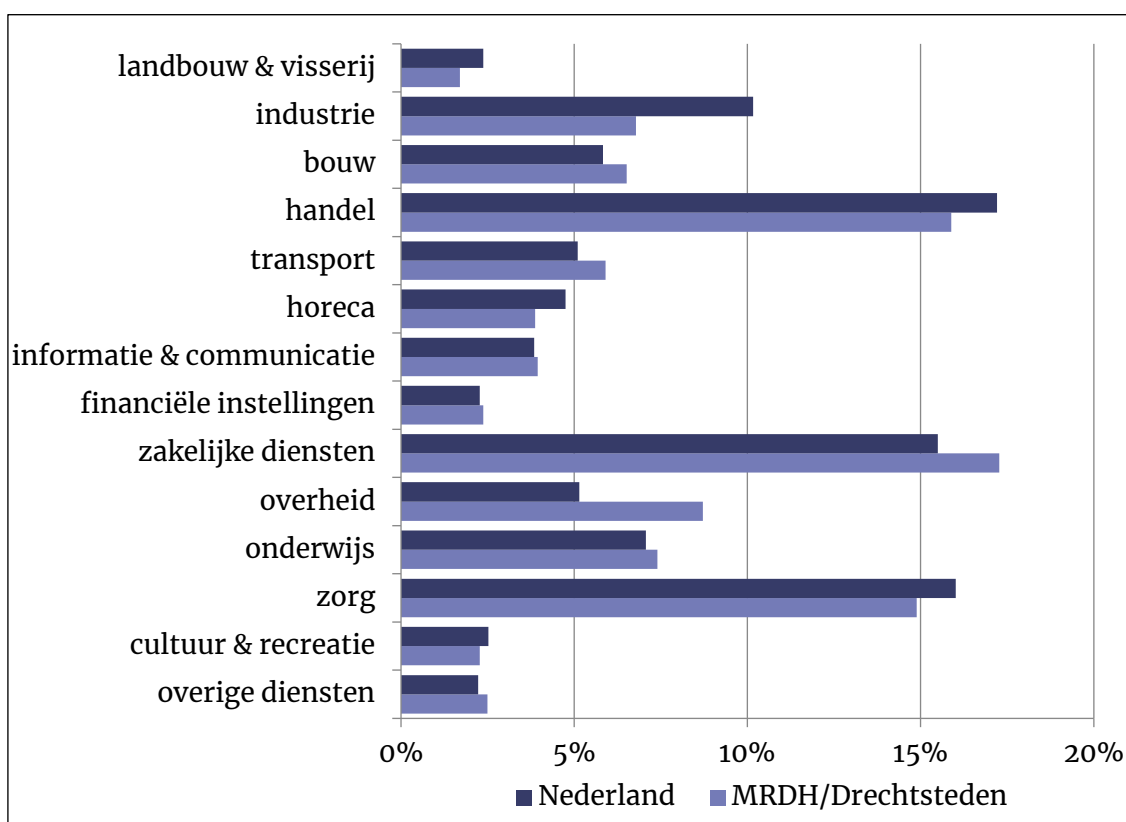
Dat is vooral voor de bouw opmerkelijk gezien de krimp sinds het begin van de kredietcrisis. In 2015/2016 kwam het keerpunt en sindsdien groeit de sector fors. De Covid19-pandemie heeft daar niets aan veranderd. In de afgelopen jaren zien we een opmerkelijke groei in de subsectoren “Leggen van elektriciteits- en telecommunicatiekabels” en “Elektrotechnische bouwinstallatie”, gerelateerd aan de ontwikkeling van elektrische laadinfrastructuur.

De recente groei van de horeca kan niet los gezien worden van Covid19. De beperkende maatregelen én het herstel daarna kleuren de ontwikkelingen binnen de horeca: in 2021 groeide vooral de werkgelegenheid bij fastfoodrestaurants, in 2022 hadden vooral eventcatering en hotel-restaurants de meeste werkgelegenheidsgroei.

Het onderwijs laat een soortgelijk beeld zien. In de eerste jaren tot 2016 waren er weinig opvallende ontwikkelingen. De groei over de afgelopen 10 jaar is vrijwel geheel in de laatste 5 à 6 jaar gerealiseerd. De meeste groei zit nadrukkelijk niet in de traditionele onderwijsvormen, maar vooral in activiteiten als studiebegeleiding, coaching, sportscholen en -instructeurs.

De financiële instellingen zijn over de afgelopen 10 jaar de enige sector met banenverlies. Dit is grotendeels te verklaren uit de nasleep van de kredietcrisis, zoals automatisering en reorganisaties/centralisatie bij vooral de grotere financiële instellingen. De jaren 2020–2022 zijn positieve uitzonderingen in een decennium waarin de werkgelegenheid vrijwel jaarlijks afnam. Ontwikkelingen tijdens de Covid19–pandemie, zoals de groei van de hypotheekmarkt hebben hieraan bijgedragen. Uit onderzoek van het ministerie van EZK¹ is gebleken dat in de financiële sector verreweg het minst gebruik is gemaakt van steunmaatregelen.

Figuur 5. Economische structuur in aantal banen per sector (MRDH/Drechtsteden 2023, Nederland 2022²)

Drie sectoren domineren de economische structuur van de regio: handel, zakelijke diensten en de zorg. Dat zijn landelijk ook verreweg de grootste sectoren. De zakelijke diensten zijn regionaal oververtegenwoordigd, wat te verklaren valt uit de grootstedelijkheid van de regio. De meest oververtegenwoordigde sector is de overheid. Het meest ondervertegenwoordigd is de industrie.

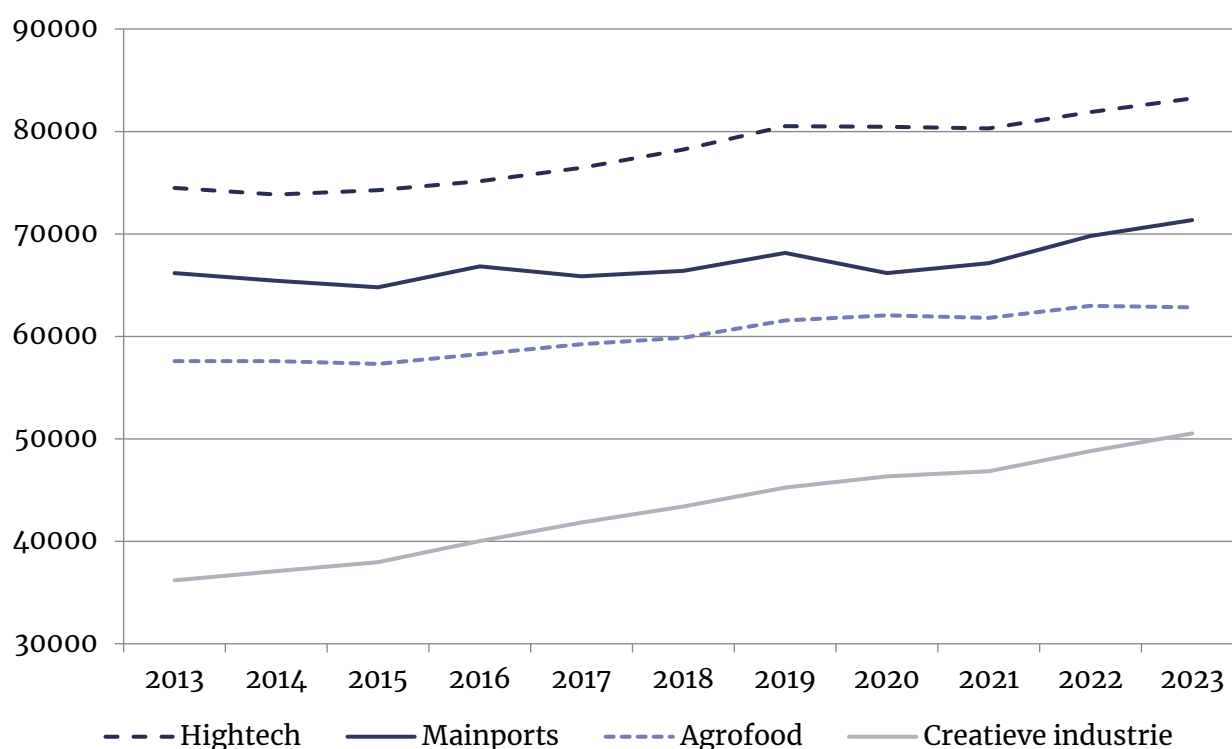
¹ Ministerie van EZK, Monitoring gebruikers steunmaatregelen:

<https://www.bedrijvenbeleidinbeeld.nl/corona/monitoring-gebruikers-steunmaatregelen>

² De landelijke cijfers voor 2023 zijn ten tijde van deze rapportage nog niet bekend

De ontwikkeling van de vier grootste topsectoren is weergegeven in figuur 6. De mainport-sector heeft in de nasleep van de kredietcrisis moeizame jaren doorgemaakt, maar is weer boven het niveau van 2010. Met name de creatieve industrie maakt een positieve ontwikkeling door (36,2% groei tussen 2013 en 2023). De agrofood en hightech zijn ook significant gegroeid in de tweede helft van het afgelopen decennium. Tuinbouw is de enige topsector zonder groei (-9,3%). Het aantal vestigingen is over dezelfde periode ook fors gedaald (-32,4%), wat duidt op schaalvergroting en automatisering. Gevolgen van de energiecrisis lijken vooralsnog beperkt met een afname van slechts -2,8 procent banen en -1,1 procent vestigingen. Hierbij moet aangetekend worden dat het werkgelegenheidsonderzoek 1 januari als vaste peildatum heeft en daarmee voor deze sector niet representatief is voor het hele jaar. Voor een duiding van de werkgelegenheid door het jaar heen en de seizoensinvloeden is aanvullend onderzoek nodig.

Figuur 6. Ontwikkeling van de grootste topsectoren naar aantal banen, 2013-2023

Tabel 2. Ontwikkeling van het aantal banen naar gemeente, 2013-2023 (volledige tabel in bijlage 1)

	Gemeente	Aantal banen 2023	Ontwikkeling aantal banen 2013-2023	Ontwikkeling banen (%) 2013-2023
1	Lansingerland	33.880	10.660	45,9%
2	Midden-Delfland	9.480	2.560	37,0%
3	Hendrik-Ido-Ambacht	10.160	2.370	30,5%
4	Pijnacker-Nootdorp	19.550	4.450	29,4%
5	's-Gravenhage	320.430	52.340	19,5%
...				
24	Krimpen aan den IJssel	9.320	-50	-0,5%
25	Albrandswaard	10.100	-80	-0,8%
26	Zwijndrecht	20.570	-250	-1,2%
27	Leidschendam-Voorburg	22.600	-530	-2,3%
28	Capelle aan den IJssel	36.390	-1.520	-4,0%
	Totaal MRDH/Drechtsteden	1.414.060	175.200	14,1%

In de gemeente Lansingerland is het aantal banen in de afgelopen 10 jaar relatief het meest gegroeid (45,9%). De groei is vooral gerealiseerd door vestiging en uitbreiding van grote distributiecentra. Op gemeentelijk niveau zijn de ontwikkelingen van werkgelegenheid vaak grillig en kunnen gekleurd worden door vestiging of opheffing van een enkele grote vestiging. Illustratief is dat 15 van de 28 gemeenten in de afgelopen tien jaar een plek hebben gehad bij zowel de bovenste als de onderste 5.

Bijlage 1. Ontwikkeling banen per gemeente, 2013-2023

	Gemeente	Aantal banen 2023	Ontwikkeling aantal banen 2013-2023	Ontwikkeling banen (%) 2013-2023
1	Lansingerland	33.880	10.660	45,9%
2	Midden-Delfland	9.480	2.560	37,0%
3	Hendrik-Ido-Ambacht	10.160	2.370	30,5%
4	Pijnacker-Nootdorp	19.550	4.450	29,4%
5	's-Gravenhage	320.430	52.340	19,5%
6	Rotterdam	415.410	65.230	18,6%
7	Barendrecht	28.990	4.500	18,4%
8	Papendrecht	16.370	2.460	17,6%
9	Maassluis	9.150	1.350	17,2%
10	Hardinxveld-Giessendam	8.920	1.030	13,0%
11	Alblasserdam	10.070	1.130	12,7%
12	Dordrecht	63.470	7.120	12,6%
13	Delft	58.810	5.750	10,8%
14	Zoetermeer	54.910	4.400	8,7%
15	Ridderkerk	22.550	1.540	7,3%
16	Westland	65.570	4.030	6,6%
17	Voorne aan Zee	22.050	1.340	6,4%
18	Slidrecht	15.250	810	5,6%
19	Schiedam	37.050	1.750	5,0%
20	Rijswijk	35.370	1.270	3,7%
21	Vlaardingen	22.680	750	3,4%
22	Nissewaard	24.240	630	2,7%
23	Wassenaar	10.760	190	1,8%
24	Krimpen aan den IJssel	9.320	-50	-0,5%
25	Albrandswaard	10.100	-80	-0,8%
26	Zwijndrecht	20.570	-250	-1,2%
27	Leidschendam-Voorburg	22.600	-530	-2,3%
28	Capelle aan den IJssel	36.390	-1.520	-4,0%
	Totaal MRDH/Drechtsteden	1.414.060	175.200	14,1%